

Nr 461.

Av herr Ohlin m. fl., om utredning rörande utgivande av ett värdefast statligt obligationslån.

Inflationens orättvisor mot stora grupper av sparare, särskilt småsparare, som berövas en stor del av det i penningfordringar placerade sparandets realvärde, utgöra en allt större social olycka. Den drabbar stora grupper av människor med relativt låg levnadsstandard och avskräcker dem från den förtänksamhet och lust att själva såvitt möjligt trygga sin framtid, som samhället tvärtom har all anledning uppmuntra. Kravet att något göres för att minska dessa orättvisor och olägenheter, som följa i inflationens spår, växer därför i styrka. Efterkrigsårens erfarenheter synas bekräfta farhågorna, att den allmänna prisnivån på lång sikt kommer att ha en bestämt stigande tendens, även om priskurvans förlopp blir oregelbundet och perioder av snabb penningvärdeförsämring då och då avbrytas av perioder med relativ stabilitet.

En av de stora konjunkturvinnarna på inflationen är staten i dess egenskap av landets största låntagare. Det är därför redan av detta skäl naturligt, att kravet på åtgärder av ovan antytt slag riktas speciellt mot staten i denna dess egenskap. En form av åtgärder, som skulle kunna minska inflationens olägenheter för spararna, är utgivande av värdefasta obligationer. Att emittera dem i stor skala och eventuellt i praktiskt taget obegränsad omfattning inom det statliga lånebehovets ram skulle emellertid få svåröverskådliga konsekvenser. Det är detta som på många håll framkallat en viss betänksamhet i fråga om tanken på sådana obligationer. Verkningarnas svåröverskådlighet motiverar utan tvivel en viss försiktighet vid tankens prövning i praktiken. Starka skäl tala sålunda för att statliga värdefasta obligationslån på detta stadium försäljas endast till vissa slag av institutioner. Man kunde till exempel göra en början genom att erbjuda pensions- och livförsäkringsinrättningar av olika slag möjlighet att köpa sådana obligationer i avsikt att göra det möjligt för dessa företag att bereda ett visst inflations-skydd åt pensioner samt livförsäkringar upp till ett visst maximerat belopp, som till en början finge sättas ganska lågt. Att söka i någon mån skydda sparande av denna art mot värdeminskning genom penningvärdets fall framstår som så mycket mera naturligt som det allmänna just i fråga om folkpensionerna på goda grunder accepterat en ordning, som ger folkpensionärerna automatiska dyrtidstillägg vid stigande levnadskostnader.

Vi förbise ingalunda, att en rad gränsdragningsproblem av besvärlig art uppkomma, när det gäller att avgöra vilka institutioner som skulle få förvärva sådana värdefasta obligationer och vilka som i varje fall på detta sta-

dium icke skulle erhålla sådan rätt. Dessa frågor böra därför omsorgsfullt övervägas av den utredning vi här nedan föreslå.

Det finns en rad andra spørsmål, som också behöva prövas. Hit hör bl. a. frågan vilken förräntning, som ett värdefast lån bör erbjuda. Att den bör vara något lägre än på vanliga obligationslån förefaller klart. En annan viktig teknisk fråga gäller hur stora förändringar i levnadskostnaderna, som skola inträda, innan någon justering av obligationernas nominella belopp skall anses motiverad vid inlösen av obligationen eller eventuellt även vid räntans betalning. I princip tala starka skäl för att även räntan å obligationerna höjes, så att den utgår med oförändrat realvärde, men det är inte säkert att detta kan genomföras utan mycket stora praktiska svårigheter. Detta spørsmål tarvar en omsorgsfull utredning.

Med stöd av ovanstående hemställa vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om en utredning rörande utgivande av ett värdefast statligt obligationslån, varå teckningsrätt skulle tillfalla pensions- och livförsäkringsinstitutioner i avsikt att bereda pensioner och livförsäkringar upp till ett visst maximibelopp något skydd mot den värdeminskning som inflationen eljest medför.

Stockholm den 26 januari 1952.

Bertil Ohlin.

Bengt Sjölin.

Sven Wedén.